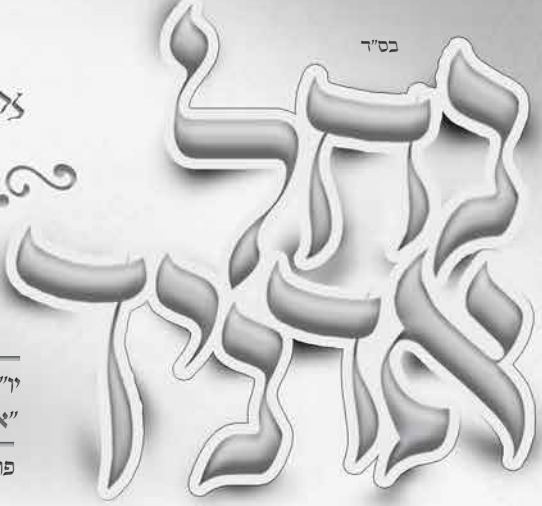

להגלות נעים תורה והסידור
מגדל היוצא מעזר

י"ל ע"י התאחדות האברכים
"אדנים לתורה" דחסיד זוטשקא
פר פנחס תש"פ + גליון ג"ז

נחל קדומים

דברות קודש ממעיין נובע, כ"ק מרן רבו"ק ז"ע

הסכמת משרע"ה לשכר של פנחס

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן השיב את חמתי מעל בני ישראל וגו' ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (במדבר כ"ה, י"א-י"ג). יש להקשות על הפסוק לכן אמור, הלא תיבת אמור הוא מיותר, ולמה לא כתיב לכן הנני נותן לו את בריתי שלום. אך ידוע שמי שעשה איזה מצוה ומגיע לו שכר, או שיש לאדם הבטחה מאדם אחר, אזי צריך שצדיק הדור יסכים על ידו לקבל השכר או ההבטחה הזו. והרבי הדבור. וע"כ אמר "לכן אמור", כיון שפנחס עשה מעצמו המצוה ו"השיב את חמתי מעל בני ישראל", ובדין הוא שיטול שכרו. אך משה היה צריך להסכים על השכר, שיהיה לו ולזרעו אחריו ברית כהונת עולם. ואמר הקב"ה למשה, "לכן אמור", אתה תאמר ותסכים, ואז "הנני נותן לו את בריתי שלום". (דברים י"א, כ"ב)

הדברות בהשי"ת ע"י מצות צדקה

צו את בני ישראל ואמרת אליהם את קרבני לחמי לאשי ריח ניחוחי תשמרו להקריב לי במועדו (ב"ב, ג). נראה לי לפרש על דרך רמז, שהדבור הי' אל משה רבנו ע"ה שהי' הדעת של כללות ישראל, שיראה להעלות את בני ישראל להיות דבוקים בו יתברך שמו, על דרך 'ולדבקה בו' (דברים י"א, כ"ב).

וזהו צו את בני ישראל מלשון צוותא חדא, והוא לשון דיבוק. פירוש, שיראה לדבק אותם לאביהם שבשמים, ואמר הכתוב ואמרת אליהם העצה לזה, את קרבני להתקרב ולדבק בו ית"ש, לחמי לאשי היינו על ידי מדת הצדקה שיתנו לחם לאכול לאשי לשון 'איש' לרמז על עניני ישראל.

(דב"ה ק"ר מרדכי מנדבורנא ז"ע)

להבעיר נפשו לה' ולקדש עצמו במותר לו

השיב את חמתי מעל בני ישראל וגו' ולא כליתי את בני ישראל בקנאתי, לכן אמר הנני נתן לו את בריתי שלום (במדבר כ"ה, י"א). הרמז שיש ללמוד מזה שמעשה פנחס הוא "הלכה ואין מורין כן", דחייב האדם לקדש עצמו במה שמותר לו. שלא רק מה שמחויב לעשות ע"י צווי מפורש הכתוב בתורה יקיים, אלא יבעיר בלבו אש קודש לקדש את עצמו בכל האפשרויות, ולעשות לפנים משורת הדין. וכפי הנראה ממעשה דפנחס. שדייקא ענין זה שמכניעין התאוה באופן של "הלכה ואין מורין כן", וע"י מה שהאדם מקדש את עצמו במותר לו, זהו העיקר שגורם להשבת חימה מעל בני ישראל ולכפרת עוונות כעולה וכקרוב, כמבואר. שזה עיקר השמחה והנחת רוח לפניו יתברך, כאשר לב הישראלי בויער בלהב הקדושה לזבוח את היצר, ולהכניע את התאוה גם בהיתר, והכל כדי לעשות נחת רוח להבורא יתברך שמו.

ועוד יש לנו ללמוד מענין זה של "הלכה ואין מורין כן". דהנה אם הי' פנחס שואל האם לעשות פעולתו, היתה

תשובתו שאסור לו לעשות כן, כי אינו חייב מיתה. ואז היתה נחשבת לו פעולה זו כמעשה רציחה. אבל מכיון שהי' לבו בויער באש קנאתו ית', והיתה כוונתו בתמימות בלתי לד', לבדו, ממילא היתה פעולתו נשגבה עד מאוד עד שהי' בזה להשיב חרון אף ד' מעל בני ישראל. ומזה נלמד, שהעיקר הוא הנקודה הפנימית שבלב, וכמאז"ל (זוה"ק ח"ג תפ"א) רחמנא לבא בעי. שבלי נקודת הלב עלולה הפעולה להיחשב כרציחה ממש, ועם נקודת הלב הרי אותה פעולה עצמה נשגבה ונעלה מכל נעלה.

והנה שבת זו היא שבת שבו טמונים היסודות לקדושה וטהרה ולזביחת היצר, ובשבת זו נוכל לקבל שפע קודש להכנעת התאוה בכח שישד פנחס ע"ה. ועלינו להתחזק ולהתקדש במחשבה בדיבור ובמעשה, ולבקש סיעתא דשמיא שנוכה להאחז במדת הקדושה, לעד ולנצח נצחים.

(כ"ק מרן רבינו הנחל יצחק ז"ע)

שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אבך

השיב את חמתי מעל בני ישראל בקנאו את קנאתי בתוכם וכו' לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום (במדבר כ"ה, י"א-י"ג). הנה פנחס הי' מצד אביו בן בנו של אהרן הכהן שהי' אוהב שלום ורודף שלום אוהב את הבריות וכו', וא"כ מצד אביו היה לו את טבע הרכות והרחמנות. ומצד אמו הי' בן בתו של יתרו שהי' בעל טבע עז וקשה, כמו שמוכא במדרש שיתרו כלא את משרע"ה במרתף ביתו מבלי לתת לו לחם ומים כדי שימות ברעב ובצמא, ורק בזכות בתו ציפורה שהיתה מביאה לו בחשאי מזון ומשקה ניצל.

והנה פנחס מצד אחד תפש את אומנות העזות והקנאות מצד אמו, בקנאו את קנאתי בתוכם, ומצד שני כתי' (תהלים ק"ז) ויעמד פנחס ויפלל ותעצר המגפה, שלמרות שקנא קנאת ה' במפרים ברית, עכ"ז התפלל עליהם שלא יענשו ובזה תפש את אומנות אבי אביו אהרן הכהן השלום והאהבה. ועל אותו פסוק מפרשים בגמ' (סנהדרין מד) שעשה פלילים.

וזה דרך השלמות והאמת שגם מזה וגם מזה אל יניח האדם את ידיו, למען יקנה השלמות בנפשו.

והדברים אמורים בכל אחד ולדרך ההפוך, דמצד אביו יורש אדם את דרך התקיפות שדרך האב לחנך את בניו בתקיפות, כדאי' בגמ' שדרך הבן שירא מאביו יותר מאמו, ומצד אמו יורש את דרך הנועם והרכות דאמרי' שם שמכבד את אמו ביותר מפני שמשדלתו בדברים, וצריך כל אדם לאחוז מב' הדרכים אלו וזה השלמות האמיתי.

וזה שכתב בזה"ק "שמע בני מוסר אביך ואל תטוש תורת אבך" וקאי על ב' הנהגות אלו התקיפות והרכות לקנותם בשלמות.

וזה שאה"כ פנחס וכו' השיב את חמתי מעל בני' היינו בתפילתו ברחמים ובתחנונים, ומצד שני בקנאו את קנאתי בתוכם, בתקיפות ובעז. לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום, שזהו השלמות שצריך לקנות כל יהודי בנפשו.

(כ"ק מרן אדמו"ר ז"ע)

נחל איתן

טללי טוהר מתוך דא"ח
של כ"ק מרן אדמו"ר שליט"א

המחכים בניין אריאל, ביום השב"ק שישו ושמחו

וידבר ה' אל משה לאמר, צרור את המדינים והכיתם אותם (במדבר כ"ה, טו). ובאזה"ח הק' כת' דמחשבה זו של 'צרור את המדינים' היא מדה סגולית להתרחק מן העבירה. וכמאמר דוד המלך ע"ה (תהלים קל"ט, כא) הלא משנאיך ה' אשנא. וכמאמרו (צ"ח) אוהבי ה' שנאו רע, שיש לשנוא את הרע ועי"ז מסתגל להתרחק מן העבירה ולמאוס ברע בטבעו, ולא להימשך חלילה אחר מחשבת עבירה. וברש"י (ד"ה צווח) כתב וז"ל: "כמו זכור, שמו, לשון הווה, עליכם לאייב אותם", ע"כ. ואפשר לרמז בדברי רש"י, שהעצה לקיים צרור את המדינים, ולשנוא את הרע בתכילת השנאה, היא ע"י זכור ושמו, שכפי שיכין את עצמו איש ישראל לשבת קודש ובוה ירגיש את נועם השבת בתענוג רוחני עילאי, כפי כן יזכה לשנוא את הרע. כי התענוגים הרוחניים בכחם לגרש ולעורר שנאה לתענוגים הגשמיים, כדאיתא בפרי הארץ (מכתב ב) שהנפש מתאוה לתענוגים, וכאשר היא מתמלאת בתענוגים רוחניים הי"ז מרחיקה מתענוגים גשמיים.

והנה שבת זו היא בתחילת ימי המצרים שהם ימים כואבים, אך איתא בשם המגיד הגדול ממעזריטש עה"פ "כל ודופיה השיגוה בין המצרים", שהרמז בזה שכל הרודף - ל"ה, פי' מבקש להתקרב אל השי"ת, השיגוה בין המצרים, יכול להשיג קרבת אלוקים בימי המצרים שהם ימים גבוהים מאד. וכן השבתות של ימים אלו גבוהים עד מאד, וכמו שאנו רואים שהאבילות והצום נדחים בשבת קודש, כי בשבת קודש מכח גודל השראת השכינה שבה הי"ז כמו קודם שנחרב המקדש, והרי זה ממש כמו בזמן שביהמ"ק היה קיים. כמו שפירש אא"ז על הנאמר בזמירות לשב"ק "אוהבי ה' המחכים בבנין אריאל" שהכוונה היא לאותם אוהבי ה' המחכים ומתאבלים על בנין אריאל שנחרב ומצפים לראות בבנינו, ומכל מקום "ביום השבת קודש שישו ושמחו במקבלי מתן נחליאל" פי' ביום השב"ק יש להם לשוש ולשמח, כמו שהיתה השמחה של מקבלי מתן נחליאל. שבשעה שקבלו את התורה בהר סיני היתה השראת השכינה אצל כל אחד ואחד, ולא היה צריך להשראת השכינה שבמשכן, וכמו"כ הוא בשב"ק שאמרו חז"ל שמעולם לא זזה שכינה מישראל בשבת, ולכן אף שנחרב הבית וגלתה שכינה מישראל, מ"מ בשב"ק חוזרת השכינה לשרות בישראל, והי"ז כמו קודם החורבן.

ובאזה"ב ישראל מאפסא איתא על גדולת הימים האלו, שהרי לא דבר ריק הוא מה שקורין פרשת פנחס בימי בן המצרים, אשר כל המועדים כתובים בפרשה זו, אך בכוונה מכוונת עשו חז"ל זה ברוח קדשם. דיש לומר בהעיר לב ושום שכל דאלו הכ"א יום שבין י"ז בתמוז

המשך בעמוד ב' <<<

לט' באב הם מקוריים ושרשיים לכל המועדות של השנה שהם בכללן גם כן כ"א ימים, היינו שבת וראש חודש, ז' ימי הפסח, יום חג השבועות, ב' ימים של ר"ה, יום הכיפורים, ח' ימי חג הסוכות, וסימנך א"ך טוב לישראל (תהילים ג א). ואלו הכ"א ימים שבין המצרים הם מקוריים שרשיים להם.

וממשיך שם לבאר, הדנה כתיב (תהילים לא, ט) "מה רב טובך אשר צפנת ליראיך", וזהו הרב טוב הצפון לצדיקים לעתיד לבא, כי ראה השי"ת שאין העולם כדאי לרב הטוב הזה ולכן גזרו לעתיד לבא. והרב טוב הזה בא מצד צפון שהיא בבחי' זהב שרומז לגבורה, והנה הזהב חשוב יותר מהכסף, אך הזהבא העוטפת את הזהב מבחוץ קשה היא עד מאד רח"ל דאינון דינין קשיין. והביאור בזה שהזהב נחשב יותר מהכסף אף שהכסף הוא נוטה לבן, והזהב נוטה יותר לאדום שרומז לדינים, והטעם הוא מכיון שגנונים בתוכו רב טובות וברכות, ולכן גזרו השי"ת לעתיד לבא שיהיו ראוים לו מצד הדין. וזה הטעם למה שנאמר בימי שלמה המלך ע"ה (דברי הימים ב, טו, ט) אין כסף נחשב בימי שלמה, כסף הוא בבחי' חסד ורחמים כי צענו לבן, והכונה שלא היו צריכים אז לרחמים, כי הכל היה ראוי לישראל בדור ההוא מצד הדין.

עכ"פ מב' בדבריו שימים אלו הם גבוהים ונעלים עד מאד מרב טוב הצפון בהם, ומבאר עוד בהמשך שזהו שבקש הדמעה (תהילים קי"ט יח) "גל עיני ואביטה נפלאות מתורתך", כי חדשי תמוז ואב הם בחינת עיניים, וכעת הם בבחינת חשך ואפילה כי הם ימי אבל, ובקש דוד המע"ה שיגלה השי"ת את הרב טוב הצפון בהם, וזהו "גל עיני" היינו שתגלה לנו את הטוב הצפון בחדשי העיניים "ואביטה" שעי"ז נראה הטובות והברכות הצפונות בימים אלו.

וטעם הדבר שהשבתות של ימי המצרים גבוהות ביותר, איתא מחידושי הרי"ם, שכל הזמנים שהם דינים קשים, כאשר הם מתהפכים לטוב ולחסד ורחמים ה"ז זמן גבוה מאד, ולכן בשבת קודש בזמן המנחה היא רעוא דרעוין - רצון הרצונות, עת רצון גדול מאד. כי במשך ימי השבוע זמן המנחה הוא זמן של התגברות הדינים ולכן ביום השבת קודש כאשר הוא מתהפך לרחמים הוא זמן גדול מאד. וכן בימים אלו שהם ימי אבלות אזי בהגיע שבת קודש שדוחה את האבלות והצום ומהפכו לחסד ורחמים הרי כל השבת כולה היא רעוא דרעוין גדול מאד.

ואיתא בשם משמואל בפרשתן (עמי ששה ד"ה שבת) בענין קרבנות המועדים, בביאור מה שבשבת אין מקריבין בה שיעיר לחטאת, הגם שבכל יו"ט ור"ח מקריבין אותה, וכתב הטעם כי עיקר הקרבת השיעיר לחטאת באה לכפר על טומאת מקדש וקדשיו, ופשת הענין הוא על הנכנס למקדש טמא ומטמא קדשים, אך פנימיות הענין הנוהגת אף בזמן הזה, היא מחשבה זרה הנכנסת חלילה בשעת התפילה ועבודת ה' שהם בבחינת מקדש וקדשיו, שפוגמת את קדושת התפילה והעבודה, ולכן בכל יו"ט ור"ח אם מגיע חלילה לאדם מחשבה אסורה בעבודת ה' יו"ט והוא, ה"ז נותן אחיזה לחיצוניים באור המאיר ביו"ט, וע"כ יש לכפר על הפגם הזה שנעשה ביו"ט, אך יום השבת קודש גבוה כ"כ ואין שום אחיזה לחיצוניים בקדושת השבת ולכן אין צורך שיעיר לכפר כי החיצוניים בטלים מעצמם מקדושת השבת.

ולפי האמור יש להוסיף דאחר שמצינו שאפי' חורבן שהוא חורבן הבית כולו אינו שייך בשבת ובהגיע שב"ק הרי כאילו ההיכל בנוי בשללול, מגודל השראת השכינה שיש בשבת קודש, וא"כ לפי"ז גודל השראת השכינה שיש בשבת הוא יותר מזמן שביהמ"ק היה קיים, כי אז היה שייך לפגום הקדושה בטומאת מקדש וקדשיו, וכיום בהגיע שבת קודש השראת השכינה גדולה עד כדי שלא שייך לפגום כלל. וזה הטעם שהחורבן ה' יכול לשלוט במקדש עצמו,

פנחס הבין ש"פוגעין בו" הכונה ממש - ולא לשון תפילה

פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן (במדבר כה, יא). שמעתי מכל"ק אאמור"ל זצלה"ה בשם הרה"ק הר"פ מקאריץ זצוק"ל לפרש מאחז"ל בסנהדרין (פב, א) שאמר לו משה קריינא דאגרתא איהו להוי פרונוקא, ודקדק מהו הלשון "קריינא דאגרתא". אך הענין, דנתעלמה מהם ההלכה דהבועל ארמית קנאין פוגעין בו. ולכאורה אין יתכן שישכחו כולם את ההלכה הזאת, על כן אמר הרה"ק הנ"ל, שהיו יודעין את ההלכה רק ששכחו את פירושה, והיו סבורין ד"פוגעין" הוא לשון תפילה, והיינו שהקנאים מתפללין עבורו שישבו בתשובה, ועל כן היו בוכין ומתפללין שיעשה תשובה. אולם פנחס זכר דפירושו הוא מלשון "פגע בו", ועל כן אמר: רבינו משה לא כך למדתי וכו' פוגעין בו ממש, והשיב לו: קריינא דאגרתא, שאתה קורא את האגרת, והיינו הלכה בפירוש זה, איהו להוי פרונוקא לקיים המצוה כפירושך, עכה"ק ושפתיים ישך.

(אמרי פנחס)

קיומם של המדינים טמא מחשבתם של ישראל ר"ל

וידבר כו' צורר את המדינים כו' ע"ד פנחס וע"ד כזבי כו' (במדבר כה, טו-יח). ויש לדקדק אמרו כי צוררים כו' בהוה על דבר העבר ונתהוה כב. וגם אמרו בנכליהם שפי' המחשבה. וכי במחשבה לבד הרעו לישראל, הלא גם פעלו המעש' ג"כ בדבר פנחס וכזבי הנאמה. ונראה לפרש כי עיקר כוונת הבורא ב"ה בנקמתו במדין ה' מחמת גודל המחשבות והרהורים רעים שנתהוו לישראל על ידם בדברם בסיפור המעשה דפנחס או מעשה דכזבי, וע"י הדיבור שדברו במ נפלו לישראל הרהורי תאוות. והכלל בזה שבכל עביר' נברא קליפ' ר"ל וכ"ז שהקליפ' בעולם אזי נופלים מחשבות רעות לאדם מאותה העבירה, וצריך האדם השב לבער הקליפה ההיא מן הארץ. וגם בנד"כ כ"ז שהיו אותם הרשעים המדיינים בעולם אז היו עדיין הרהורי עבירה דפנחס בישראל לבלבל להם המחשבה. ולכן נצטווה משה רבינו ע"ה לנקום בהם נקמת ד'. וזהו כי צוררים לכם בהוה, פי' עדיין הם צוררי' לכם ומפרש הכתוב במה: בנכליהם אשר נכלו לכם על דבר פנחס: פי' באותן המחשבות הרעות המתהווי' לכם בדברכם במעשה דפנחס וע"ד כזבי כו' ולכן תבערו אותם מן הארץ ותהיו טהורים וקודשי' ובערת הרע מקרבך אכ"ה.

(נועם אלימלך)

כשנותנין צדקה לצדיק הוא מביא על הנותן כל טוב. אשר יוציאם ואשר יביאם (במדבר כו, יז). י"ל, הדנה הרשעים כשלוקחין ממון אצל שום אדם מישראל הם מוציאם מרה"ל לרה"ל. כי כאשר הממון ברשות אדם כשר הוא בבחי' רה"ל, וכשכא לרשותם בא לבחי' רה"ל ורשות הפקה. כי הפקרי ניהו וכל החיצונים נאחזים בהם ר"ל. אכן העני הגון המקבל צדקה מבעה"ב הוא בבחי' מרה"ל לרה"ל. אמנם כן מי שנותן מעות להצדיקים ולהת"ח, הן הוצאה הכנסה קרי ליה, כי עי"ז הוא הצדיק מתפלל עבורו ומזכירו לטובה לפני השי"ת בהוב"ש, וממשיך עליו רחמים וחסדים טובים בכל עניני עסקיו ובכל הצטרכויותיו כיד ה' הטובה עליו. ועפ"ז יש לרמז כאן אשר יוציאם ואשר יביאם, היינו צדיק כזה אשר כל מה שיוציא מיד איש ישראל יקח ממנו עי"ז יביא ומשיך עליו כל טוב וכל מיני ברכות וישועות טובות וחסדים טובים וכה"ר אמר.

(אוהב ישראל)

ע"י שממית עצמו על התורה זוכה לקבל שררה בעוה"ז

ע"ל הדנה באמת אחז"ל שזכר מצוה בהאי עלמא ליכא ומבואר הטעם מפני ששכירות אינו משתלמת אלא לבסוף ולכן היום לעשותם ולמחר לקבל שכרם. וידוע שיצאה אז נשמתו של פנחס ונכנס בו נשמת נדב ואביהוא, ולכך כ' התורה פנחס ב"א בן אהרן הכהן, שהי' ג"כ בבחי' בן אהרן מצד נשמת נדו"א. ונמצא דאז כשיצאה נשמתו ה' נחשב אצלו כענין יום המיתה, ולזה אמר בדין הוא שיטול שכרו כי הוא אצלו זמן התשלומין.

ובזה אמרתי ג"כ לפרש דלכן דוקא שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, אבל שכר התורה הוא גם בעוה"ז. מפני שנא' בה זאת התורה אדם כי ימות באהל שאין התורה מתקיימת אלא במי שממית עצמו עלי', והיינו שצריך לבטל ממנו כל מחשבות העוה"ז ומדבק עצמו בדביקות התורה, ולכן מקבל שכרו עלי' גם בעוה"ז:

(אך פרי תבואה)

האצבעות המשופין נבראו בעבור האוזן לסתמם כשצריך

לאזני משפחת האזני (במדבר כו, טז). כתב רש"י ז"ל שהוא אצבון, ולא ידעתי מפני מה נשתנה שמו, ע"ד. ונ"ל שהתורה מרמזת משארז"ל, למה אצבעותיו של אדם משופין כיתדות, שאם ישמע אדם דבר שאינו הגון, יתן אצבעו באזנו, וע"כ מרמזת התורה במשפחת אצבון שהוא לשון אצבע, לקרותו אזני, שהוא נברא עבור האוזן. נ"ל.

(אגרא דכלה)

זמני השיעורים של כ"ק מן אדמו"ר שליט"א
שיעור חסידות לאברכים - יום שלישי - בשעה 9:15 בערב
שיעור אור החיים הק' - יום חמישי - בשעה 8:40 בערב
שיעור הלכה לבחורים - יום חמישי - בשעה 10:00 בערב
שיעור פרקי אבות - ביום שב"ק - שעה קודם זמן הדה"נ
ניתן לשמוע השיעורים "מערכת זוטשקא" 072-3181-866

כיון שבעוה"ר ה' בו בחי' טומאת מקדש, שפגול המחשבות נחשב כהעמדת צלם בהיכל רח"ל זה הביא להרחקת השכינה הק', אבל בשבת שאין שולט בו בחי' פגם זה, מעולם לא זזה שכינה מישראל. וזמנה נלמד כח קדושת השבת וביותר קדושת שבתות אלו הדוחים את האבלות והצום מכח השראת השכינה שיש בהם עוד יותר מזמן שביהמ"ק היה קיים. ואפשר לומר בדרך רמז בדברי הכתוב אך את שבתותי תשמורו, ד"אך" הוא כנגד הכ"א יום של ימי המצרים. שהשבתות הבאים בתוכם הם גבוהים ונעלים ביותר בכח קדושתם והשראת השכינה שיש בהם, וכמב' מחידושי הרי"ם, וע"כ יש לשמור ולהיזהר בהם ביותר, כדי שזנכה לקבל השפעת קדושתם, וזה ע"י שנקיים את דברי החידושי הרי"ם שכתב לבאר הפסוק אך את שבתותי תשמורו, ע"פ דברי חז"ל (ספרי יזטא) בענין כלי מדין שכתוב בהם (במדבר לא, כג) אך את הזהב ואת הכסף, ללמד שצריך להעביר את החלודה מן הכלים לפני הגעלתם. ופירש "אך את שבתותי תשמורו" שיש להעביר את החלודה מעל הנפש מקודם השבת כדי לקבל את השפעת קדושת השבת ובפרט בשבתות הגבוהות צריכים הכנה דרבה.

נערך ע"י הרה"ג ר' נפתלי מרדכי ראזענבוים שליט"א

תפילת מוסף

הנה בפרשת פינחס שאנו קורין השבוע, יש בו מצוה שמצווין אנו לקיימה משך כל ימות השנה, מידי חודש בחדשו ומידי שבת בשבתו ומידי חג ורגל במועדו, ה"ה מצות קרבנות המוספין, אכן שורין אנו בימי בין המצרים, שמפני חטאינו גלינו מארצינו ואין אנו יכולים לעלות וליראות ולהשתחוות לפניך ולהקריב הקרבנות במועדו, אך כבר אמר הקב"ה לאברהם אבינו בברית בין הבתרים, תיקנתי להם סדר קרבנות וכשיאמרו זאת לפני מעלה אני לפניכם כאילו הקריבו קרבנות במועדו ובמקומו וכהלכתו, ובכן הבה נעסוק בהלכות תפילת מוסף בס"ד:

סדר תפילת מוסף

נוהגים לומר 'יקום פורקן' בשבת קודם תפילת מוסף, ואין בו משום איסור תחינה בשבת^א, ואומרים אותו בלשון ארמי, כיון שנתקנה בבבל^ב. והטעם לאמירתו בשבת, הוא לפי שבשבת ניתן רשות להרוחות להזיק למחללי שבתות, או למי שהוא עצב בשבת, או למי שאינו מתעדם בו, לכן אומרים תפילת יקום פורקן וכו' ובריות גופא וכו', לפי שהיק המזיקין אין לאדם רפואה ברפואות בני אדם כי אם ברפואות ה', ולכן אומרים תפילה זו בכדי שלא יזק בהם ח"ו:

הש"ץ מתחיל לומר בקול רם 'אשרי יושבי ביתך וגו''^ג, ואין אומרים בתפילת שחרית ובא לציון, בכדי שלא להכביד על הזקנים ועל העוברים ומיניקות להמתין כ"כ עד סוף סדר התפילה^ד. או מפני שכיון שבתפלת שחרית ניתוסף בו תפלת מוסף הרי יש בו תוספת

קדושה מעולה שהיא כתר יתנו לך וכו' והניחו מקום לתפלת המנחה שיהיה לה תוספת קדושה ותקנו לומר בה ובא לציון, וכן בימים טובים מטעם זה:

זמן תפילת מוסף הוא מיד אחר תפילת שחרית^א, ויש אומרים דלכתחילה יש לאחרה עד שש שעות ביום, כיון דזמן הקרבת הקרבן היה בשש שעות ביום^ב. אמנם הכרעת האחרונים אינו כן, אלא יש להקדים להתפלל מיד אחר תפילת שחרית^ג. והטעם סמיכות התפילות, יש אומרים, כיון דאסור לקבוע סעודה עד אחר תפילת מוסף^ד, ולכן בכדי לא לאחור הסעודה וליבטל מעונג שבת יתפלל מיד^ה:

אין לאחור מלהתפלל מוסף עד אחר שבע שעות, ואם איחר נקרא פושע^ו, ואם התחיל קודם שבע וגמר אחר שבע שפיר^ז. ויש מחמירים עוד להתפלל קודם שש ומחצה, כיון דאז כבר זמן מנחה גדולה, וא"כ יצטרך להתפלל קודם מנחה^ח. אמנם להלכה אין נוהגים כן,

וכגון בימים נוראים שמאחרים להתפלל מפני אריכות תפילת שחרית, או בשמחת תורה^ט, ומתפללים מוסף קודם^י. אמנם אף אם איחר מלהתפלל עד אחר שבע שעות, חייב להשלימה כל היום^{יא} עד צאת הכוכבים^{יב}.

מותר לטעום קודם תפילת המוספין אכילת עראי, שהוא דבר מועט, כגון פת פחות מכביצה, או אפילו פירות הרבה, ואפילו אם הוא שיעור כדי לסעוד הלב^{יג}, כיון שאין קבע לפירות^{יד}:

יש אומרים דאם רוצה לאכול קודם מוסף, חייב מקודם לקדש על היין, כיון דלאחר תפילת שחרית כבר חלה עליו חובת קידוש^{טו}. ויש חולקין ע"ז^{טז}. ולהלכה חייב לקדש קודם מוסף, ואינו חייב לחזור ולקדש אחר מוסף כיון שכבר יצא חובת קידוש^{טז}, מ"מ יש ענין להדר ולקדש עוד בכדי לצאת ידי הפוסקים דעדיין לא יצא חובת קידוש^{טז}. ואם חלש לבו ואין לו יין כלל לקדש, יש לסמוך על השיטות הנ"ל דמותר לאכול קודם מוסף בלי קידוש כלל^{יז}:

כשמקדש קודם מוסף יש ליזהר לאכול מיד כזית מזונות או שישתה עוד רביעית יין, כדי שיהיה הקידוש במקום סעודה^{יח}. ויש אומרים דהיינו דוקא על יין אבל מיץ ענבים שלנו אין לו דין חשיבות של יין לענין זה^{יט}. אבל להלכה נקטינן כשיטת רוב הפוסקים דאין חילוק דמיץ ענבים יש לו חשיבות יין לכל דבר וענין^כ. ובדיעבד כגון שאין לו מזונות, יש לסמוך על השיטות המקילין דדי ברביעית היין של קידוש^{כא}:

אבל סעודה אסור לאכול קודם מוסף^{כב}, אמנם אם חלש לבו ואינו יכול להתפלל, מותר לאכול עד שתתישב דעתו ואפילו סעודה שלימה מותר^{כג}:

- כא. ב"ח (אות ב), מגן אברהם (סק"א), שו"ע הרב (סיף ה), משנה ברורה (סק"ז):
- כב. הגהות מהרש"ל על הטור, הובא דבריו בבאר היטב (סק"ב):
- כג. שמירת שבת כהלכתה (פרק נה הערה סב) בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל:
- כד. שו"ת רשב"ן (סימן קלד), ברכי יוסף (סק"ז), שמירת שבת כהלכתה (שם):
- כה. משנה ברורה (סק"ט):
- כו. שו"ע הרב (שם):
- כז. שו"ת דברי יהושע (חלק א סימן יא - חלק ה סימן ה), שו"ת באר משה (חלק ו סימן ג):
- כח. שו"ת מנחת שלמה (סימן ד):
- כט. משנה ברורה (שם):
- ל. שו"ע (שם):
- לא. משנה ברורה (סק"ט), וע"ע בשער הציון (אות ט) מה שכתב בזה:

- יד. ביאור הלכה (ד"ה יתרה):
- טו. קובץ מבקשי תורה (קובץ ג) בשם הגרש"ז אויערבאך זצ"ל ג' טעמים בזה. א) דפושע הוא רק כשמתפלל ביחיד ולא בציבור. ב) משום דעסוקים במצוה. ג) משום כבוד התורה מותר. [ולכאורה ה"ה בימים נוראים הטעם כן מפני קדושת היום]:
- טז. שו"ת שבת הלוי (חלק ט סימן סב) שמביא דברי הגליון הש"ס להגרע"א (ברכות כח) דמציין על הא דאמרו דהמאחר להתפלל נקרא פושע, לעיין ברש"י (ברכות מג), ושם מבואר דפושע היינו מתעצל. הרי דאם לא נתעצל אלא מתוך סדר התפילה לית לן בה:
- יז. שו"ע (שם):
- יח. קצות השלחן (סימן פה הערה כב):
- יט. שו"ע (סיף א):
- כ. משנה ברורה (סק"ט) ומביא ראיה מהלכות סוכה דמותר לאכול אפילו הרבה פירות חוץ לסוכה:

- א. רמ"א (סימן רפד סיף ז):
- ב. ליקוטי מהרי"ח (סדר קריאת התורה בשבת ד"ה יקום):
- ג. ספר חסידים (סימן תתשע):
- ד. לבוש (סימן רפו סיף א).
- ופנינה נאה כתב שם בא"ד, ח"ו, עוד מצאתי טעם אחר בשם ר"ת שהוקשה לו זה, למה אנו אומרים אשרי בקול רם על הספר תורה בשבת יותר מנבשאר ימים. וענתה לו בת קול ואמרה לו, משום ראשי תיבות שבו, והם אלו, אשרי - אחר שישת ר'אשונים ימים. ישיבי - יום ש'ביעי ב'ח'ר ל'ה. ביתך - ב'רכת י'ה ת'מלא יין כ'וס. עוד - ע'ופות ו'בשר ד'גים. ה'ללון - י'ש'לש ה'סעודות ל'בוש ל'בנים ו'חלף כ'סותך. סלה - ס'ליקא ל'עשות ה'בדלה. וכל זה לשבת וה"ה ליו"ט שנקרא גם כן שבת ע"כ, ויהיה ר"ת ישיבי - יום ש'בתוך ב'ח'ר י'ה ל"ל, עכ"ל.
- והחיד"א (מדבר קדמות מערכת א אות לח) אחר שמביא דברי הלבוש כתב ח"ו, ולי ההדיוט אפשר לומר

חכמים ינחלו משולחנם של חו"ר קהילתנו הק'

הרה"ג ר' שמעון יחיאל מיכל ראזענבוים שליט"א

בגדר חובת גלוח וכבוס בערב יו"ט

עד חול המועד, או שלא היה לו שהות לגלוח קודם הרגל כי כשבא לא היה לו שהות ביום, ומביאו המג"א בס"ק ו' ומדייק מזה המג"א דמשמע דאם הי' בעיו"ט במקום ישוב, אסור לו לגלוח בחוה"מ. ומוסיף המג"א ח"ל ונ"ל דאם הי' ב' ימים או ג' ימים קודם יו"ט בישוב ובעיו"ט לא היה בישוב מותר לגלוח בחוה"מ, עכ"ל.

ולכאורה יש להביא מזה ראיה לעניינו. דאם מצות גילוח לכבוד יו"ט לאו דווקא בעיו"ט ממש מאי איכפת לן אם לא היה יכול בעיו"ט, סוף סוף כיון שהי' בישוב לגלוח בחוה"מ. אלא ראיה דמצוה דווקא בעיו"ט ואם אז היה במדה"י ולא יכל לגלוח, אין קונסין אותו ויכול לגלוח בחוה"מ.

וכן נראה כוונת הפמ"ג (ע"י א"ה אות ה) דמצוה לגלוח ברגל בערב הרגל, וכל שהיה בים בערב הרגל תו לא קנסו. מבואר מדבריו כיון דהמצוה בערב יו"ט דווקא, לא קנסו אם לא יוכל בערב יו"ט ממש אף אם יכל לגלוח מקודם.

בפרשתנו לומדים פרשת המועדים והזמן גרמא לדון בחובת הגילוח והכיבוס לכבוד יו"ט. בשו"ע או"ח (סי' תקל"א) מצוה לגלוח בערב יו"ט. ובסעיף ב' אין מגלחין במועד והטור מתחיל בסי' תקל"א אין מגלחין במועד והטעם שלא יכנס למועד כשהוא מנוול שאם יוכל לגלוח במועד לא יחשוש להתגלח בעיו"ט.

והנה בהלכות יו"ט לא מובא הדין שמצוה לגלוח. ובט"ז ובלבושי שרד מבואר דכיון דהוא הטעם למה אסור להתגלח במועד נכתב בהלכות חוה"מ.

והנה יש לדון האם המצוה לגלוח, הוא לא בערב יו"ט ממש, ואם מקדים כמה ימים קודם לית לן בה, או שמצוה לגלוח בערב יו"ט דוקא. והמג"א כתב (סק"א) אין מגלחין במועד כדי שיגלח ערב יו"ט ולא יכנס למועד כשהוא מנוול.

והנה מפורש במשנה במו"ק יג: (שהה המקור לדון זה) וכן נפסק בטוש"ע (שו"ט) אלו מגלחין במועד, ואחד מהם הבא ממדינת הים. והב"י מביא בשם רבינו ירוחם דמירי שלא בא לישוב

וכן יש לדייק בסי' תקל"ד כתבו שם הטור והשו"ע בסעי' א', אין מכבסין במועד. וכתב הטור והטעם כמו בגילוח. והמג"א שם סק"א כדי שיכבס מערב יו"ט ולא יכנס למועד כשהוא מנוול.

וכתב ע"ז הפמ"ג עמ"א "גילוח מצוה לגלוח מעיו"ט. משמע ממש בעיו"ט. וגם זה צ"ע (היינו שצ"ע למה דוקא בערב יו"ט ולא סגי בגילוח כמה ימים קודם). אבל כיבוס קשה, די"ל אדרבה כל שיכבס קודם עיו"ט שפיר טפי שיהי' לו בגדים מוכן ליו"ט מכובסים" עכ"ל.

נראה מדבריו שהבין בדברי המג"א דבין גילוח ובין כיבוס המצוה דווקא בערב יו"ט ממש, וע"ז תמה מה מצוה יש בכיבוס בערב יו"ט דווקא, ובגלוח ג"כ נתקשה. מ"מ בגלוח נראה מדבריו דיש מקום להבין זאת אבל בכיבוס נתקשה ביותר.

ומדברי הפמ"ג נראה, דהבין בדברי המג"א, דלדינא גילוח וכיבוס שוין. אלא שיש לעיין בדברי המג"א שרואים בדבריו שיוני לשון. ובס"י תקל"א סק"א כדי שיגלח ערב יו"ט וכמו שנשאר בצ"ע בסי' תקל"א נראה מדבריו דווקא ערב יו"ט. ובכיבוס בסי' תקל"ד כתב כדי שיכבס מערב יו"ט שנראה שיהי' מוכן מערב יו"ט בבגדים מכובסים ולא דווקא לכבס בערב יו"ט. ולכאורה יש לדייק מלשונם כסברת הפמ"ג.

נקרא נכנס ליו"ט כשהוא מנוול. דסתם גילוח ל' יום, כמו שמצאנו בניזר "גדל פרע", ושיעורו ל' יום. ועוד כתב ומה שכתב בשו"ע מצוה לגלח ערב הרגל, בגמ' אין זה מבואר מדברי הפמ"ג, נראה דרוצה לומר דאין כלל מצוה לגלח בערב יו"ט רק כדי שלא יכנס ליו"ט שהוא מנוול וכמו שכתב בא"א וצ"ע למה לא לגלח קודם הרגל ב' או ג' ימים.

העולה מכל הנ"ל דאף שהמגלח קודם ערב יו"ט, לא הוה נכנס לרגל שהוא מנוול. מ"מ כיון שעיקר מצות גילוח לכבוד הרגל, עדיף לגלח בערב יו"ט דווקא. אם לא יכל בערב יו"ט אין קונסין אותו שלא יגלח בחוה"מ. ובכניוס יש לעיין אם יש מצוה בערב יו"ט דווקא, ומאי שנא מהא דמרובה (שו"ת) שתקנו לכנס ביום ה' דוקא.

ולפ"ז יוצא חיידוש לכאורה, דאם הי' בערב יו"ט במדינת הים והיה יכול לכנס קודם שיצא למדה"ק, לפי הנראה מדברי הט"ז והלבושי שרד (סי' ר"ס ולפי הנראה מדיוק הלשון במג"א סי' תקל"א וסי' תקל"ו) אסור לו לכנס בחוה"מ, משום דהי' לו לכנס מקודם. משא"כ בגילוח, כיון שמצוה לגלח בערב יו"ט דוקא, אין קונסין אותו לאסור בגילוח בחוה"מ, דלא חיבוהו להקדים.

מ"מ זה ברור שמצוה לגלח בערב יו"ט דוקא ולא להקדים וזוהי ניכר כבוד הרגל.

ובאמת אחר הדברים האלו יש לעיין בדברי הפמ"ג שכתב דצ"ע למה גילוח דווקא בער"ש, הרי לפי זה ראינו בפ"י בדברי הט"ז דגלוח יקרא דשבתא, וה"ה לכבוד הרגל הוא בערב שבת ויו"ט דווקא, ורק בכניוס קשה וכמו שראינו בט"ז והלבו"ש. ועיי"ש בפמ"ג שמבאר דכל כמה שיותר סמוך לשבת הוה יותר ניכר לכבוד שבת, ולאחר חצות מצוה טפ"י. ומצוה ליישב דבריו שנראה שסותרים לדבריו כאן. [מש"כ אחר חצות מצוה טפ"י יש להאריך בזה אם יגלח אחר חצות עי' בפמ"ג סי' תקל"א מ"ז סק"א ובסי' רנ"א במג"א סק"ב בשם האר"י ויש לדון אם אחר שהתפלל מנחה ג"כ אחר שהתפלל ויש להאריך בזה ואכהמ"ל].

מכל הנזכר נראה שגילוח ודאי יש מצוה לגלח בערב יו"ט, ובכניוס פשטות הפמ"ג נראה דהבין במג"א שמצוה דווקא בערב יו"ט, מ"מ מסי' ר"ס ומדיוק לשון המג"א יש להביא ראיה לסברת הפמ"ג שחלק דוק גלוח בערב יו"ט דוקא וכניוס לא דוקא.

מ"מ בפמ"ג תקל"א מ"ז סק"ב ובשעה"צ סק"א נראה דאם גילוח מקודם לערב יו"ט תוך ל' יום, לא הוה ניזול, ולא

והסברא בזה לכאורה דבכניוס המטרה שיהי' לו בגדים מכובסים, ולא שנא מתי כניוס. כמו שכתב הפמ"ג. משא"כ גילוח כל שמגלח סמוך ליו"ט ניכר בזה כבוד הרגל.

וידידי הרה"ג ר' שמעון הלברשטאם שליט"א הביא ראיה לזה מסי' ר"ס סעי' א', וכתב שם השו"ע מצוה לרחוץ וכו' בחמין בערב שבת, ומצוה לחוץ הראש ולגלח הצפרנים בערב שבת. והוסיף ע"ז הרמ"א ואם היו שערות ראשו גדולות מצוה לגלחן. וכתב ע"ז הט"ז סק"א בשם הרש"ל "מצוה להסתפר לכבוד שבת ויו"ט, ואפי' מצפרא דערב שבת מנכרא דליקרא דשבת קעביה, אבל ביום ה' לא מנכרא יקרא דשבתא. ואף דגרסי' במרובה (ביק פ"א ע"א) עשר תקנות שמכבסים בגדים בחמישי בשבת (היינו ולמה לא יכנס בער"ש שיהי' ניכר יקרא דשבתא) שאני התם דטרידי לכניוס בער"ש, ועוד דאין לובשין אותו בערב שבת, עכ"ל. ובתני' ב' שכתב מבאר בלבושי שרד, דכיון שממילא לובש הבגד המכובס רק סמוך לשבת ניכר בזה כבוד שבת וז"ל דאין קפידא בכניוס אם הי' ביום ה' דהא הכניוס אינו אלא לצורך הלבשה והרי אינו לובשו אלא בער"ש ומינכר דהוא לכבוד שבת עכ"ל.

בס"ד

ברוך דין האמת

המומים ומזועזעים אנו למשמע אזננו בהסתלקותו בחטף של האי גברא רבא אשר זכינו והשפיע מהודו בבית מדרשינו בתפלותיו הזכות בינו לבין קונו ולרבות בעת אשר כיבד את ה' מגרונו לפני התיבה ובשיעוריו המתוקים בימי חג ומועד.

זכה להארת פנים וקשר מיוחד לרבוה"ק נבג"מ וליבלחט"א כ"ק מרן אד"ש ידיו רב לו בתורה ובחסידות

הגאון החסיד ר' אברהם יצחק הלוי כרמל זללה"ה

מגדולי משפיעי חסידי ברסלב בארה"ק אשר נסתלק בחטף בצום י"ז תמוז

בעל הנחמות ירפא וינחם את משפחתו הכבודה ויהי רצון שלא ישמע עוד שוד ושבר בגבולינו וינחמנו השי"ת בגאולת עולם במהרה בימינו

הודעה נחוצה

לקראת תחילת המחזור החדש של עמוד היומי במסכת שבת בחמשה עשר באב הבעל"ט

והיות ובעז"ה מתעתדים אנו להודיע בימים הקרובים על תוכניות לימוד מיוחדות במסכת שבת לאברכים - בחורים - וילדי תשב"ר

נבקש מכל אברך או בחור אשר למד במחזור זה לכה"פ 80 דף במסכת שבת נא ליצור קשר בדחיפות עם מזכירות המוסדות

ביקרא דאורייתא המארגנים

יעמדו על הברכה מצדיקי הרבים שהרימו תרומתם להוצאת הגליון

ידידנו הנכבד
הרה"ר יחזקאל טויסיג הי"ו
להגל הולדת בתו למזל טוב
ויה"ר שיראה ממנה ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכס"ס אבי"ר
הקידושא רבא תתקיים בבית מדרשנו
אחר התפילה

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יהושע פאליק הכהן
הערשקאוויטש שליט"א
ונכדו הרה"ר לייבוש פרענקל הי"ו
להגל הולדת הנין - הבן למזל טוב
ויה"ר שיראו ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכס"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' משה יצחק לויסיצין שליט"א
להגל היכנס נכדו
לעול תורה ומצוות בשעט"מ
ויה"ר שיראה ממנו ומכל יוצ"ח
רוב נחת דקדושה וכס"ס אבי"ר

ידידנו הנכבד
הרה"ח ר' יעקב קליין שליט"א
לעילוי נשמת זקנתו מרת רבקה ע"ה
בת הרה"ח ר' שמואל רב ז"ל
נלב"ע כ"א תמוז תשנ"ו
ת.נ.צ.ב.ה.

הגליון נדפס בחסות דפוס שווה לברכה והצלחה בכל הענינים • רח' השלושה 30 ב"ב • 03-6579999

מ. פרידמן 05441088967